Cana asobnaha numaru 20 hr. Przesyłka opłacona ryczałtem.

Nr. 45. Piatnica, 17 Śnieżnia 1926 h. Hod II (X).

BIEŁARUSKAJA KRYNICA

TYDNIOWAJA SIALANSKAJA HAZETA

Adres Redakcyi i Adm.: Wilnia, Połackaja 4—10.
Redakcyja adčyniena ad 9 h. ran. da 7 h. wieč.

„Biełaruskaja Krynica" kaštuje: na hod 8 zł.; na paŭhoda 4 zł., na 3 mies. 2 zł., na 1 mies. 1 zł.

BIEŁARUSKI KLERYKALIZM.

U roznych wydańniach „hramadaŭskaj" presy apošnim časam možna spatkać na kožnym radku słowy „klerykały" i „klerykalizm"; pry hetym duža často napadajuć „hramadaŭskija" publicysty na sutanu i na biełaruskich ksiandzoŭ, stawiačy im usialakija prytyčki.

Chto wiedaje ŭwieś duch „hramadaŭskich" wierchawodaŭ i ichny kirunak, toj hetym napaściam wielmi dziwicca nia budzie, bo trudna wymahać, kab paddzieržywali biełaruskaje duchawienstwa tyja, jakija adkidajuć usialakuju relihiju i nie pryznajuć ničoha, aproč biazdušnaj materyi. Dyk my z hetymi ludźmi ŭ sprečku ŭwachodzić nia budziem, bo ŭsio roŭna ich nie prakanajem, a lepš wyjaśnim usiu istotu klerykalizmu i spytajem, ci jon mahčymy ŭ biełaruskim žyćci, ci niemahčymy.

Štož heta budzie klerykalizm?

Klerykalizmam nazywajuć toj kirunak palityčnaj dumki, jaki jdzie da taho, kab zdabyć dla duchawienstwa ŭładu abo značeńnie ŭ dziaržaŭnym i palityčnym žyćci. Klerykały buduć tyja ludzi, jakija paddzieržywajuć hety kirunak i chacielib mieć duchawienstwa (abo inakš kažučy: k l e r) na čale palityčnaha žyćcia i dziaržaŭnaj ułady.

Klerykalizm mahčymy tolki tam, dzie panuje monarchizm h. zn. dzie jość car, karol abo jaki inšy ŭładar, na jakoha majuć upływy duchoŭniki i swaimi radami kirujuć dziaržaŭnym žyćciom. Taki ŭładar nia ličycca z hołasam narodu, a źwiartaje ŭwahu na swaich duchoŭnych rajcaŭ i pastupaje tak, jak jamu daradzić duchawienstwa.

Ci mahčymy taki klerykalizm u nas—na Biełarusi?

Musim skazać ščyruju praŭdu, što ŭ nas jon niemahčymy. A niemahčymy z dźwuch pryčyn: pieršaja pryčyna budzie taja, što ŭ nas nie monarchizm, a demokratyzm, a druhaja — što ŭ Biełaruskim narodzie jość dwajaki kler abo duchawienstwa: katalickaje i prawasłaŭnaje. Dyk niwodnaje nia moža mieć rašučaha ŭpływu na palityčnaje žyćcio, kab nie ŭhniawić hetym druhoj častki. Woś dziela hetych pryčyn ja ŭważaju, što klerykalizm u biełaruskim žyćci nia maje nijakaj budučyny i značeńnia i ničym nie pahražaje, asabliwa sa starany katalickaha biełaruskaha duchawienstwa, jakoje znachodzicca ŭ mienšaści.

Demokratyzm — heta ŭłada narodu, heta r o ŭ n a ś ć usich hramadzian pierad prawam: i panoŭ, i mužykoŭ, i ksiandzoŭ i papoŭ. Nichto z ich nia maje nijakaha prywileju. U demokratyčnym paradku ŭsie hramadzianie roŭny: kožny maje roŭny hołas i roŭnaje značeńnie ŭ palityčnym i hramadzkim žyćci. A ŭ nas biełarusaŭ ščyry demokratyzm. Taksama ŭ partyi, jakaja zawiecca „Biełaruskaja Chryścijanskaja Demokracyja" i kudy ŭwachodziać ksiandzy-biełarusy (ks. Stankiewič i ks. Hadleŭski), ksiandzy nia majuć asabliwaha značeńnia, a majuć taki samy hołas jak i ŭsie siabry Centraln. Kamit., bo heta partyja d e m o k r a t y č n a j a.

Dyk jašče raz mušu adznačyć, što ŭ nas pry takim wialikim demokratyzmie klerykalizm niemahčymy, jon tolki moža być tam, dzie panuje monarchija abo samaŭładztwa.

A jak uhladacca na tych ksiandzoŭ-biełarusaŭ, jakija pracujuć na biełaruskaj niwie?

Mušu skazać, što rabota ich duža karysnaja. Jany robiać toje, čaho my sialanie nie zrabilib nikoli. Na ksiandza ŭsie hladziać

z wialikaj pašanaj, jon maje wialikaje značeńnie ŭ hramadzianstwie, jaho nia tak lohka pastrašyć i palicyja i pany. Hetyja ksiandzy razkowywajuć naš narod z tych putaŭ, u jakija zakawaŭ nas polski kaścielny nacyjanalizm. Taki naprykład ks. Stankiewič, abo ks. Hadleŭski i inšyja zrabili dla biełaruskaha narodu šmat dabra. Jany razbudzili ŭ im świedamaść nia tolki narodnuju, ale i relihijnuju. Dawoli ŭspomnić ab tym, što adzin ks. Hadleŭski ŭskałychnuŭ biełaruskim žyćciom až niekulkich pawietaŭ, a pra Zodziški ŭsiudy čuwać. Ci patrapiŭby heta zrabić jaki prosty čaławiek? Musić nie. Zatym i darahija dla nas takija rabotniki. Daj Boža, kab jany byli ŭsiudy, mo' tady naš narod skarej zdabyŭby dla siabie lepšuju dolu.

Dyk dla Biełaruskaha Narodu taki klerykalizm nia strašny, jon moža być strašny tolki dla hramadaŭskich prawadyroŭ, jakija relihii i duchawienstwa nie wyznajuć i z zajzdraściu ŭhladajucca na rabotu ksiandzoŭ-biełarusaŭ. Treba praŭdu skazać, što pasiarod biełaruskaha duchawienstwa jość adzinki, jakija pałažyli wialikija zasłuhi nad uświedamleńniem i arhanizawańniem Biełaruskaha Narodu (naprykład: niabožčyk Kazimir Swajak). Dyk nia bojciesia ksiandzočki, idziecie adważna ŭpierad i wiadziecie za saboju narod! My widzim, što wy dobraj darohaj idziecie. My widzim taksama jak wam ciažka zmahacca z našymi nieprujacielami — ale ničoha, daść Boh, supolnymi siłami ich pieramožam.

Syn wioski.

Mahiła wołata.

Wołata mahiłu
Ja siahońnia ŭskryŭ
I kamiennu bryłu
Z hrobu adwaliŭ...
Chaj zahlanuć zory
U mahilny roŭ
I wysoki hory
Chaj pryšluć arłoŭ.
Budziem u hramadzie
Wieka padymać
I ŭ sumnaj paradzie
Wołata witać.
Mieŭ kališ akłaski,
Roŭny byŭ arłom;
Žyŭ jak boh parnaski
Na ziamli carom.
Paciamnieli zory,
Wietryska zawyŭ
I aroł u hory
Swaje krylli skryŭ:
Ja na miejsca Sławy,
Jak niamy hladzieŭ —
Prad wačyma ćmary
Carski popieł tleŭ.

Fr. Hryškiewič.

17.XI.26.

UŁADYSŁAŬ KAZŁOŬŠČYK.

Fizyčnaje wychawańnie hramadzianstwa.

(Hl. „Biel. Krynicu" Nr. 44).

I

Patreba ruchu i meta fizyčnaha wychawańnia.

Ruch, jak asnaŭnaja forma ŭsiakaha himnastykawańnia cieła, stanowić nieadzoŭnuju patrebu žywoha arhanizmu, jość adznakaj žyćcia i kančajecca z žyćciom. Šmat wučonych až da siańniašniaha dnia dumaje nad tym, jak abjaśnić patrebu ruchu. Jość paŭstaŭšyja ŭ hetym kirunku roznyja teoryi. Naprykład Spencer kaža, što ruch patrebny čaławieku dziela pazbyćcia nahramadžanaj u im enerhii, jakoj čaławiek pazbywajecca praz ruchawyja hulni. Saŭsim inakš kaža Lazarus. Pawodle jaho hulnia dla čaławieka jość supačynkam paśla pracy. Abiedźwie hetyja teoryi majuć šmat praŭdy, adnak nie abjaśniajuć nam całkom kaniečnaj patreby ruchu.

Spencer nie abjaśniaje nam jasna, dziela čaho praz ruch pazbaŭlajemsia lišniaje enerhii; bo jak naprykład wytłumačyć takija fakty, kali ŭ hulni abo ŭ tancach pazbaŭlajemsia nia tolki nadmieru enerhii, ale tracim jašče šmat až da wialikaha zmučeńnia, nie pazbawiŭšysia ŭsiož taki achwoty da henych tancaŭ abo hulniaŭ. Tak sama i Lazarus. Nie wyjaśniaje jon, dziela čaho adpačynkam dla čaławieka, zmučanaha pracaj, moža być ruch, jaki jon robić padčas hulni. Bolš nam wyjaśniaje ŭ hetym kirunku nawuka psycholohii, jakaja znachodzić patrebu ruchu ŭ instynktach, jakija maje kožny čaławiek ad uradžeńnia.

Haloŭnyja z punktu hledžańnia fizyčnaha wychawańnia instynkty čaławieka i žywiołaŭ prafesar Paznanskaha ŭniwersytetu Dr. Piasecki padaje hetakija:

a) Instynkt ruchawy.

Jon wyjaŭlajecca ŭ biazwiednym wykanańni praz čaławieka abo žywiołaŭ peŭnych ruchaŭ. Naprykład dzicia, abo maładaja žywioła instynktoŭna ruchajecca. Maje tolki z samoha ruchu pryjemnaść.

b) Instynkt naśladoŭčy.

Jon zaznačajecca imknieńniem da wykanańnia bačanych ruchaŭ. Hety instynkt jość žarałom ahramadnaje hrupy dziacinnych hulniaŭ, jak naprykład pakazywańnie ruchami jakoj niebudź apowieści, naśledawańnie žywiołaŭ i naahuł usiaho, što akružaje nas.

c) Instynkt manipulacyjny
(inakš prabawańnia, i kambinawańnia)

Jon ujaŭlajecca imknieńniem da prabawańnia i kambinawańnia nowych ruchaŭ. Naprykład dzicia, abo

Jak i što piša ab nas „Naša Sprawa“.

U Nr. 3 „Naš. Spr.“ aprača roznych złosnych i na ničym nie apiortych prytyčak, jak heta robić zwyčajna, aśmieliłasia nam zakinuć niejkuju asabliwuju niepašanu dla wialikaha biełaruskaha pieśniara J. Kołasa z tej pryčyny, što my ŭ toj dzień, kali naš piaśniar abchodziŭ u Miensku jubilej 20-letniaj pracy, my ab hetym tolki ŭspomnili.

Woś-ža musimo na heta adkazać, što stydna nam za faktyčnaha redaktara „Našaj Sprawy“ A. Łuckiewiča, jaki, budučy šalona-złosnym čaławiekam, u swajej nienawiści da nas uściaž karystajecca sposabami niahodnymi, biezpadstaŭnymi i hetym samym biaz nijakaj patreby raźjadaje dalej biełaruskaje hramadzianstwa i tumanić hałowy biełaruskich masaŭ. Zapytajem naša hramadzianstwa, ci moža znajścisia taki biełarus, jaki-b nia lubiŭ i nie šanawaŭ takoha biełaruskaha pieśniara, jak J. Kołas?! Taki zakid zrabić moža tolki Łuckiewič. Praŭda nie paświacili my J. Kołasu bolšaj staćci ŭ dzień światkawańnia, bo adumysłu zrabić heta pastanawili ŭ numary Kaladnym. Kali-b nam Łuckiewič nie pawieryŭ, dyk možam dakazać świedkami, što zrabić tak my dumali jašče prad jubilejem J. Kołasa.

Dalej, u tym-ža samym numary Łuckiewič, dziela asabistaj złości da ks. A. Stankiewiča, źmiaščaje ŭwahu, tak-ža złosnuju i wydumanuju, što byccam ad ks. Stankiewiča adwiarnulisia i ksiandzy-Biełarusy, jak napr. Ks. Piatroŭski, ks. Bobič, ks. Šyškoŭski i inš. Sapraŭdy dziŭnaja hetaja ŭwaha, a jašče dziŭniejšaja adwaha padawać za praŭdu toje, čaho niama. Ks. Piatroŭski paśla swajho aryštu jašče za časaŭ t. zw. Siaredniaj Litwy pakinuŭ usialakuju biełaruskuju pracu, tłumačačy heta słabaściaj swajho zdaroŭja, i na ŭłasnuju prośbu byŭ biskupam pieraniesieny ŭ polskuju parafiju až u Bielski paw. Ks. Bobič nikoli da biełaruskaj sprawy jak naležycca nie padyšoŭ i zaŭsiody byŭ u staranie, tłumačačy swajo takoje stanowišča asabliwa tym, što ŭ biełaruskim ruchu wodziacca takija asoby, jak Łuckiewič. Redakcyja naša maje na heta dakumenty, pisanyja rukoj samoha ks. Bobiča.

A ks. Šyškoŭskaha, jak piša Łuckiewič, susim niama. Łuckiewič jaho prosta wydumaŭ.

Ale nie kaniec na hetym. U Nr. 5 „Našaj Spr.“ u piaredniaj staćci Łuckiewič aśmieliŭsia napisać, što aprača polskaha pachodu na „Hramadu“ dałučajucca „swaje“ (jon nia lubych sabie biełarusaŭ, za biełarusaŭ nia ličyć!), roznyja Jaremičy, Rahuli, Stankiewičy, „aružža jakich — iłža i maralny brud“! Hetakija rečy prypiswaje Łuckiewič biełarusam, jakija nia jduć pad jaho ašałełym ściaham złości i jadu, jakija rašuča wystupajuć prociŭ wyraznych falšaŭ pisanych im-ža, a jakija šanujuć kožnuju idejnuju biełaruskuju arhanizacyju, u tym liku i „Hramadu“, ale adnosiačysia da jaje krytyčna dla ahulnaha dabra wytykajuć jaje pamyłki.

U hetym-ža 5 numary „N. Spr.“ Łuckiewič, robiačy reklamu nowaj časopisi, wydawanaj łacinikaj, „Narodny Zwon“, zahnaŭsia tak daloka, što pryznaŭsia, što hena časopiś wydajecca prociŭ „Bieł. Krynicy“, bo kirunak „B. Krynicy“, jak piša Łuckiewič, „wyrazna waroży da idei sacyjalnaha wyzwaleńnia biełaruskich sialan i rabotnikaŭ“. Nawat i hetak jon moža napisać!

U dušy jaho ŭžo, widać, susim zaciorlisia hranicy miž praŭdaj i fałšam, a stwaryŭsia niejki adziny, sucelny kamok złości i jadu.

Hetkaja prysłuha dla „Nar. Zwonu“ mała jamu pryniasie karyści, jak nie pryniasie jana nijakaj škody „Bieł. Krynicy“, bo chto-ž sa zdarowym rozumam i z dobraj wolaj pawieryć u toje, što „B. Krynica“ idzie

---

żywioła kambinuje nowyja ruchi pry pomačy roznaha datykańnia i prabawańnia rečaŭ. Dzicia atrymaŭšy jakuju niebudź cacku ŭważna ahladaje i pierawaračywaje na ŭsie baki, jakby chočučy štoś wykambinawać. Żywioła jakuju niebudź napatkaŭšy reč hryzie, abo raździobywaje, prabuje i h. p.

d) Instynkt tawaryski.

Jon jość nia tolki ŭ čaławieku, ale i ŭ żywiołaŭ, naprykład: supolny bieh nienapužanych stadaŭ, supolnaje adlatańnie ptušak u ciopłyja krai, začatki charawodaŭ, prykmiečanych u žuraŭloŭ i ŭ nałpaŭ i h. p. Instynkt tawaryski jość asnowaj bolšaści ruchawych hulniaŭ i charawodaŭ, da jakich paźniej dachodziać dadatki jak piajańnie i inšaje.

e) Instynkt emulacyjny. (inakš spabornicki)

Jon wyjaŭlajecca praz žadańnie baraćby za lepšaje paasobnych adzinak abo narodaŭ. Hety instynkt jość hałoŭnaj pružynaj ahułam usiaho postupu. Rola hetaha instynktu jość asabliwaja ŭ raźwićci fizyčnaha wychawańnia. Amal što wyklučna jamu treba prypisać raźwićcio staradaŭnich Olimpijskich ihraŭ i ciapierašni sport. Emulacyjny instynkt jość ahramadnaj pabudkaj dziela wyprabawańnia sił čaławieka ŭ-wa ŭsich halinach žyćcia.

f) Instynkt palaŭničy.

Jon akazwajecca ŭ achwocie da palawańnia.

Praŭdapadobna jon jość spadčynaj pa našych prodkach, zmušanych kališ wiaści baraćbu za swajo istnawańnie. Hulni, jakija pachodziać z hetaha instynktu, duža ŭpływajuć na wyabražeńnie.

Naprykład: hulnia kata iz złoŭlenaj myšaj, dahonki i chapańnie żywioły taje samaje parody, sabaka honić druhuju sabaku i h. p.

g) Instynkt bajawy.

Jość tolki ŭ mužčyn. Jon paŭstaŭ abo z žadańnia ŭtrymańnia hatunku ŭ postaci baraćby za samku, abo (pawodle Spencera) dzieła pazbyćcia lišniaje enerhii. Siańnia źjaŭlajecca ŭ dalikatniejšaj formie, jak fechtawańnie (wyrableńnie sprytu npr. pałašom, šaškaj, pikaj i h. d.), boks (bićcio na kułački), futbał (miačyk nožny) i h. p.

Bajawy instynkt źjaŭlajecca ŭ čaławieka ŭžo ad jaho maładaści.

Cikaŭna, što jon wystupaje tolki ŭ ludziej zdarowych, a ŭ fizyčna słabych jaho amal saŭsim niama. U žančyn zamiest hetaha jość instynkt maciarynstwa, naprykład: dziaŭčynka ad samaha dziacinstwa ŭžo lubić zabaŭlacca lalkami.

Usie hulni, budučyja wynikam roznych instynktaŭ, nia jość čymś biazmetnym, nia majučym suwiazi z raz-wićciom arhanizmu, a naadwarot jany jość kaniečnaj

prociŭ sacyjalnaha wyzwaleńnia našych sialan i rabotnikaŭ!?...

Urešcie, u tym-ža Nr. 5 „Naš. Sprawy" čytajem: ...„kab zachawać arhanizacyju, kab mieć mahčymaść utrymacca na swaim stanowišču i dalej wiaści swaju pracu, „Hramada" sama musić źwiarnuć samuju pilnuju ŭwahu na toje, kab u skład jaje nie papadali ludzi prypadkowyja, ludzi, ab jakich niama peŭnaści što nia zyjduć sa swajho šlachu pry niejkim nowym naskoku z taho ci inšaha boku"...

Heta my witajem i ciešymsia, što prawadyry „Hramady" pačynajuć prakonwacca, što tolki praca, apiortaja na świedamych i stojkich adzinkach daść dobryja rezultaty, a nia praca, apiortaja na niaświedamych masach. My-ž ab hetym i pisali ŭ Nr. 43 „B. Krynicy", za što nas Łuckiewič wyłaiŭ ad astatnich słoŭ. Dyk na što-ž było łajacca?

Dyk pytajem idejnych hramadzistaŭ (bo jość i takija), na što jany dazwalajuć henamu šalonamu čaławieku plamić ahulna-biełaruskaje imia? Pytajemsia jašče raz, kamu heta patrebna?...

Kryničk a.

Dzie kryničk a praciakaje —
Usio stanowicca świažejšym;
Pryroda siły nabiraje,
I imkniecca bytam lepšym.
Usio u joj čyścieńka,
Swiecicca prazrysta,
Kožna kapielka maleńka
Jasna, nia imhlista.
Treba tolki mieć u wioscy
Swaju kryničku darahuju,
Kab hrudzi zmorany pry pracy
Adświežyć čystaju strujoju!

S. Ojža.

PRAČYTAJ SAM „B. KRYNICU" I DAJ DRUHOMU!

Anhlicki hość u Wilni.

U subotu 11.XII rańnim ciahnikom z Waršawy pryjechaŭ u Wilniu anhlicki pasoł Shepherd z lewaha kryła anhlickaj Partyi Pracy ŭ tawarystwie tłumača Sterlichta, polskaha rabotnika z Waršawy, jaki doŭhi čas pražywaŭ u Anhlii. Dziela taho, što anhlicki hość wykazaŭ zacikaŭleńnie sprawami biełaruskimi, na wahzale spatkali hr. Shepherd'a pradstaŭniki ŭsich biełaruskich partyjaŭ, a takža pradstaŭnik ličwinoŭ. Na wialikaje dziwa, ni žydoŭskich delehataŭ, ni polskich nia było widać.

Zastanawiŭšysia na prywatnaj kwatery adnaho z biełaruskich pasłoŭ, anhlicki pasoł pry rańniaj harbatcy wioŭ hutarku z pradstaŭnikami biełaruskich partyjaŭ. Najbolš času było udzielana na sprawu ciažkoha pałažeńnia palityčnych wiaźniaŭ, jakija ŭ apošni čas abjawili haładoŭku. Pradstaŭnik Biełaruskaj Chryścijanskaj Demokracyi zadaŭ pasłu anhlickamu pytańnie, ci jaho cikawiać sprawy relihijnaha žycia Biełarusaŭ u suwiazi z uwodžańniem biełaruskaj mowy ŭ kaścioł. Na heta pasoł zajawiŭ, što jamu, jak siabru relihijnaj arhanizacyi ŭ Anhlii, wielmi pryjemna budzie wysłuchać informacyjaŭ pradstaŭnika BChD. Pačuŭšy hr. Shepherd, što Biełarusy prymušany malicca ŭ čužoj mowie, prosta nie chacieŭ hetaha zrazumieć. Ahułam usie infarmacyi anhlicki hość zapisywaŭ u swoj padarožny blok-not.

A 10-aj hadzinie pasoł Shepherd pajechaŭ u Łukiskuju turmu. Možna sabie pradstawić abureńnie polskaj presy, turemnych uładaŭ i prokuratury, jakaja z pryčyny haładoŭki nia puskała ŭ turmu ni radni wiaźniaŭ, ni biełaruskich pasłoŭ, a tut, na padstawie dazwołu ministra, treba było pakazać zahranicy, što robicca na Łukiškach, dy jašče dazwolić hawaryć z wiaźniami biaz świedkaŭ! Što hawaryli wiaźni, my nia wiedajem. Wiedajem tolki, što Shepherd skazaŭ pradstaŭnikom PPS. Pawodle infarmacyjaŭ „Kur. Wil." anhlicki pasoł zajawiŭ, što widzieŭ na Łukiškach rečy strašnyja, 27 wiaźniaŭ tam pry skanańni!

Z pryčyny ŭspomnienaha ahladu Łukiskaj turmy

---

himnastykaj usich orhanaŭ i ich zdatnaści, tak słabych i nie raźwitych, u maładoha dziciaci.

U baraćbie za istnawańnie wychodziać dobra tyja hatunki, jakija ŭ moładaści himnastykawali muskuły, nerwy i ŭnutranyja orhany pry pomačy hulniaŭ (teoryja Groosa). Dr. Piasecki dawodzić, što naturalnuju patrebu himnastyki dla arhanizmu paćwiardžaje schodnaść, jakuju možna prykmiecić ŭ ruchawych hulniach plamieńniaŭ, narodaŭ. Napryklad: hulnia ŭ žmurki, kali adnamu z dziaciej zawiazywajuć wočy i jano starajecca zławić kaho niebudź, usiudy hulajecca tak sama, ci to ŭ kulturnaj Eŭropie ci ŭ dzikich narodaŭ Azii, tolki ŭ kožnaha z narodaŭ heta hulnia inakš nazywajecca i inakšyja dałučajucca da jaje kazki i apawiadańni. Takaja schodnaść moža być tolki wytłumačana tym, što hulni wa ŭsich narodaŭ paŭstali pawodle supolnych u wa ŭsich čaławiečych rasach wyžej apisanych instynktaŭ.

Adnosna mety fizyčnaha wychawańnia, dyk jana jość trajakaja: fizyčna-praktyčnaja, maralnaja i estetyčnaja.

Wiedama, što nia ŭsie ludzi jość adnalkowa zdarowyja i zahartawany. Adzin moža bosa chadzić pa śniahu, druhi ad hetaha zachwareje. Zdarowy arhanizm nia chutka padajecca chwarobie. Jon wiadzie z joju baraćbu. Usiudy nawakoł nas žywuć miljony bakteryjaŭ (maleńkija žywučki, katoryja možna pabačyć tolki praz pawialičalnyja škły), jakija wyklikajuć u čaławieka chwaroby. Čym słabiejšy arhanizm, tym chutčej jon zachwareje, bo nia zmoža adaleć chwarobatworčych bakteryjaŭ.

Fizyčnaje wychawańnie ačyščaje kroŭ, hartuje cieła i hetym samym robić naš arhanizm wytrywałym i adpornym na ŭsie wonkawyja ŭpływy. Heta i jość fizyčnaj metaj himnastyki. Apračа hetaha praz sport i hulni my wučymsia mnoha ruchaŭ karysnych nam u žyćci, napryklad: skoki, kidańnie, pławańnie, biehi i h. p. Heta jość praktyčnaja meta fizyčnaha wychawańnia.

Z druhoha boku jość peŭnym, što praz tawaryskija hulni i sport wyrablajecca i hartujecca charaktar i rozum. Wiedama, jak treba chutka pry tawaryskich hulniach kiemić i na roznyja wypadki reahawać (praciŭdziejać) i jak mała raźwity hetyja prykmiety ŭ čaławieku, jaki pieršy raz prystupaje da jakoje niebudź tawaryskaje hulni.

Sport i roznyja himnastyki cieła wyrablajuć u čaławieku prytomnaść, chutkaść pastanaŭleńnia, wučać

pad bramu turemnuju z pieśniaj „Ad wieku my spali" padyšli demonstranty likam kala 700 čaławiek, jakich palicyja bjučy ledź što razahnała.

Pierad adjezdam anhlicki pasoł haściŭ jašče u Hramadzie, PPS-aŭ i Lićwinoŭ.

Wizyta anhlickaha haścia i jahonaja zacikaŭlennaść Biełarusami dajeć nam Biełarusam powad spadziawacca, što anhlickaje hramadzianstwa budzie mieć mahčymaść dawiedacca, jak u Polščy tolerancyja wyhladaje ŭ zakonach, na słowach i ŭ presie i jak u zapraŭdnym žyćci.

Jak źbirać i zapisywać narodnyja pieśni.

Biełaruskaja narodnaja pieśnia ŭ bolšaści krasujecca siarod swajho narodu na wioscy, hdzie muzykalnych ludziej wielmi mała. Dziela taho, kab jaje sabrać i zapisać, patrebny jość ludzi, adpawiedna hramatnyja muzykalna. Heny naš skarb kultury mastackaj biezadkładna treba sabrać i zapisać, bo jon jość adzinaj asnowaj našaj narodnaj muzyki.

Nad hetym mohuć pracawać nia tolki adny muzykalna hramatnyja ludzi, a na't ahramadnuju pomač mohuć akazać ludzi susim muzyčna nie hramatnyja. Tut patreba tykiela doaraje woli da pracy nad rodnaj kulturaj. A rabić heta treba woś jak:

Toj, chto nia zmoža zapisać melodyi, pačuŭšy biełaruskuju narodnuju pieśniu, pieradusim chaj zapiša tekst henaje pieśni, miesnaść, hdzie jaje najbolš čuŭ, i kali možna akreślić, da jakoj jana pary hodu należyć, abo jakoha jhryšča, abo pry jakoj rabocie jana piajecca i h. d. Dalej, kali moža piajać, chaj wyŭčycca tolki dobra henuju melodyju piajać ci świstać i padyktawać heta čaławieku, jaki moža zapisać.

Hetak zapisanyja pieśni treba prysyłać u Wilenski addzieł „Bieł. Instytutu Haspadarki i Kultury" ŭ Wilni, Zawalnaja 7. Treba-b było, kab „Bieł. Inst. Hasp. i Kult." z swajho boku wyznačyŭ-by jakujuś premiju za hetakija rečy. **Biełaruski Trubadur.**

być dyscyplinawanym, apanowywać swaje sobskija chacieńni, padparadkawajučy ich da ahulnaha dabra tawarystwa, ŭ jakim hulajem, imknučysia z im da supolnaje mety. Wyrableńnie hetkich prykmietaŭ u čaławieku jość maralnaj metaj fizyčnaha wychawańnia.

Estetyčnuju metu fizyčnaha wychawańnia asiahajem praz himnastyku, jakaja nadaje našym rucham planowaść ich wykanańnia, adkidajučy ŭsio, što nie patrebna da wykanańnia peŭnaje raboty. Dziakujučy hetamu našyja ruchi robiacca peŭnyja, pazbaŭlenyja niepatrebnych prywyčkaŭ i sumleŭkaŭ, adnym słowam pryhožyja.

Dyk jasna, što fizyčnaje wychawańnie ŭzmacniaje nia tolki cieła, ale i wyrablaje charaktar i ŭzmacniaje duch čaławieka. Tymbolej, što siły fizyčnyja i duchowyja čaławieka ścisła źwiazany miž saboj.

Raźwiwajučy swaju fizyčnuju siłu, my pamahajem uzrastać i našaj sile duchowaj. Dyk praz hulni, himnastyku i sport,—inakš fizyčnaje wychawańnie—wyrablajecca cieła i duch. Fizyčnym nazywajecca dziela taho, što pasłuhowywajemsia ŭ im fizyčnymi rečami, naprykład: pawietra, świet, wada, racyjanalnaje (razumnaje) spažyćcio strawy i adpawiedna raździelenaja praca muskułaŭ. (Dalej budzie).

Da nas pišuć.

ZABYŬSIA KAMU SŁUŽYĆ.

W-ka Dalokija, Brasłaŭskaha paw. Naš probašč časta prypaminajučy prysud-skaz Chrystowy: „Łatwiej wielbłądowi przesunąć się przez ucho igielne, niż bogaczowi wnijść do królewstwa niebieskiego" tłumačyć nam ab žudasnym pałažeńni bahača ŭ wačach sprawiadliwaści Božaj i pieraścierahaje nas. kab my nia imknulisia da zdabyćcia bahaćcia. Nie radziej tak-ža jon nam haworyć ab patrebie miłaści bližniaha, ale sam, kali jamu chto papadziecca ŭ ruki, dyk nie raźbiraje, ci bližni ci dalni. Chopić adwahi i sumleńnia ŭziać 5 pudoŭ žyta, abo 25-30 załatowak. A bywaje jašče horš.

Woś fakt: Žychar wioski Macieš, Kaziuk Wiejkuć, zdumaŭ dla ŭsiakaha wypadku wybrać „dowód osobisty", a dziela taho, što nihdzie nie znajšoŭ swaich metrykaŭ, urad hminy paraiŭ jamu, što zamiest metrykaŭ možna ŭ probašča zrabić paświedčańnie na padstawie dwuch wieryhodnych świedak. Wiejkuć znajšoŭšy hetaha rodu wychad byŭ peŭnym, što heta jamu ŭdasca zrabić biez najmienšych pieraškod u swajho probašča, bo ŭ nadta-ž wialikaj zhodzie z im žyŭ!

Adnak pamyliŭsia. Kali Wiejkuć spytaŭ, ci zrobić probašč paświedčańnie i skolki za jaho woźmie, dyk probašč skazaŭ, što jon zrobić heta z wialikaj achwotaj, ale budzie kaštawać (jak pa wialikim znajomstwie!) ŭsiaho tolki 100 złotych! Dyk skažycie-ž, dobryja ludzi, hdzież tady jość taja miłaść bližniaha, ab kataraj probašč časta ŭ kaściele nam haworyć, i kaho datyčyć taja pieraściaroha ab nienabywańni bahaćcia?

Mo' mnohija z čytačoŭ pračytaŭšy wyšej napisanaje padumajuć, što ja žywu ŭ hniewie z probaščam i što dziela hetaha napisaŭ hetuju korespondencyju, kab abčarnić abo panizić honar probašča. Ale ja skažu, što nie. Heta-ž mianie zmusiła patreba, kab prypomnić probašču, što budučy ŭ duchoŭnym stanie, dy ŭ tak pawažnych hadoch, nia warta tak mocna abdzirać biednych parachwijan, bo wielmi prykra słuchać jak pryhniečanyja ździerstwam parachwijanie nazywajuć jaho biazlitasnym skuradzioram.

Maksim Horki z pad Dalokich.

ŹDZIEK NAD NAŠYMI DZIETKAMI.

Murawanaja-Aśmianka, Aśmianskaha paw. I ŭ našaj škole wučyciali zbytkujucca nad dziaćmi, a našyja ludcy, baćki dziaciej, maŭčać, nia wiedajuć kudy kinucca. Usiaki baćka starajecca, kab jak pamahčymaści swajo dziciatka adzieć, abuć—choć u chadački, bo botaŭ niama. Prychodzić dzicia da škoły, moža chto zapytaje, da jakoj? Wiedama, da polskaj i jašče da 3-ch ci 4-ch niby klasowaj. U kalidory treba dziciaci razuwacca, značyć skinuć chadački, a jak nie razujecca, dyk zaraz wučyciel stawić na kaleni, abo i za wušy ciahnieć, čamu nia słuchaječ. Pakul dzicia siami ci waśmi hadoŭ razujecca, dyk i zmierznie. Jak prydzie para iści da chaty, dyk dzicia chadački ŭ ruki j daj Boh drała, bo hdzież tam jano abujecca, kali nia ŭmieje! Baćki ŭ chacie, wypraŭlajučy ŭ školu, sami abuwajuć swaich dzietak.

U škole čuć nia kožnaje dziciano maje swajo proźwišča: to „harnušak", to „ščanio", to „chamska świnia", to „chamski paskrebak" i t. d. i t. d.—usiaho nie pieraličyš.

Naŭčyciali (muž z žonkaj) majuć swajo dziciatka. Žonka prywiadzie swajo dzicia ŭ školu i kaža, kab ja-

no wybirała sabie dzicia sa školnikaŭ i jak tolki jano wybiareć, to tady kaža wybranamu dziciaci iści sa swaim dzicianiom hulać, a jak dzicia školnaje nie pasłuchaje, tahdy wučycielka biare jaho za wušy.

Darahieńkija ludcy, skažycie, ci heta ŭsiudy tak, ci tolki ŭ našaj Muraw.-Ašmianskaj škole tak zbytkujucca nad našymi dzietkami!

Kaziuk Łysy.

„TYP" DUŠYĆ LUDZIEJ, A SAM WYPIWAJE.

w. Panižanie, Žodzišnaje hminy, Wialejskaha paw. Kala nas u Ejćwiłach siadzić nadta pahany čaławiek, pra jakoha ŭžo pisałasia ŭ „B. Krynicy", jak pra niejkaha „typa". Woś-ža ŭsio leta hety „typ" nie dawaŭ nam spakoju. Jaho chutar hraničyć z našaj ziamloju. Dyk bywała siadzić i pilnuje, ci naša skacina nie zajdzie na jaho sienažać. Jak tolki jakaja štuka zabiažyć, dyk „typ" z kustoŭ i za ŭsio stada i honić da siabie. Pastuški supraciŭlacca nia mohuć, bo bajacca, a jon sam taki strašny, što apisać trudna. Čorny, wysoki, cienki, kruty, nu cysty čort, tolki chwościka nie chwataje, (a moža dzie i jošć schawaŭšy, trasca jaho wiedaje!).

Woś-ža hety „typ" zahaniaje skacinu da siabie, a nam nakazwaje, kab prychodzili wykuplać. Što paradziš, treba jšci, bo strašyć, što zahonić usiu skacinu na pastarunak. A na pastarunku ŭ jaho dobryja kumpany! (A treba wiedać, što hety „typ" kala tajnych krucicca).

Niasuć našy ludcy załatowački, a jon pahaniec paśla wypiwaje ŭ Žodziškach za našy hrošy. A jak prapje ŭsie hrošy, dyk iznoŭ łowić dy honić našu skacinu i kaža wykuplać. Wot ludcy, jakoje našaje žyćcio było praz usio leta z hetym pahancam Tutejšy.

DZIŬNY PARADAK.

m. Daŭhinawa, Wialejskaha paw. U našym rajonie jošć „Sąd Pokoju". U sutki adbywajecca kala 16-ci sudoŭ i sudździa prysyłaje pawiestki kožnamu, kamu treba na sud, pryjšci na 8-ju hadzinu ranicy. Ludzi paźbirajucca da taho sudu jak na kirmaš i čakajuć, a sudździ niama. Čakajuć cely dzień, bo až da 6-j hadziny wiečara. U hadz. 6 wieč. prychodzie sudździa i jak papała, nie raźbirajučy doŭha dzieła, sudzić kab skarej. Sudy adbywajucca da 4-aj hadziny ranicy i daŭžej — i heta bywaje čuć nia kožny dzień.

Nia wiedama, ci hetaki raskład pracy hetamu sudździu prysyłajuć z Ministerstwa, ci heta jon sam ustanawiŭ. Kali jon choča hetak pozna spać, to nia treba ludziej zzywać na hadzinu 8 ran., bo z ludźmi treba adnosicca paludzku. Dawoli nad nami ździekawacca!

Chałaściak.

PARA PAKINUĆ ŁAMAĆ MOWU.

w. Mielaŭcy, Brasłaŭskaha paw. U našaj i akaličnych wioskach, jak wiedama, žywuć Biełarusy. Jošć praŭda pamiž imi mnoha niaświedamych. Nikatoryja dumajuć, što jany jošć palakami, bo naležać da katalickaj relihii, bo chodziačy ŭ kaścioł słuchajuć kazańni ŭ polskaj nakinutaj nam mowie!... Dziela hetaha spatkaŭšysia z palicyjantam ci asadnikam łamajuć swaju rodnuju mowu, haworačy z imi dziŭnaj, niejkaj štučnaj biełaruska-polskaj mowaj. Doma-ž u ŭžytku tolki mowa biełaruskaja.

Moładzi našaj možna zakinuć tolki toje, što jana nie adważycca wypisać biełaruskich hazet, ci knižak, zamiest marnawańnia hrošaŭ na takuju atrutu, jakoj jošć harełka.

U falwarku Haŭryławie, niedaloka ad našaj wioski, žywuć 4-ry asadniki. Adzin z ich wielmi cierpić ad duchaŭ-maraŭ načnych, katoryja jamu i dzieciam jaho nie dajuć u nočy spakoju. Ludcy našyja kažuć, što pryčynaj hetaha niaščaścia jošć jaho biazbožnaść i biezrelihijnaść. Saładucha.

ZHAREŁA ŽYDOŬKA.

Ružana, Hrodzienskaha paw. Niadaŭna ŭ našym miastečku Ružana na Młynaŭskaj wulicy zdaryŭsia pažar u kramie žaleza. Było na dware zimna i mokra. Žydoŭka Sora Biełaus siadzieła na haršku z wuhlami i hrełasia. Wuhli zaharelisia ad benzyny, jakuju žydoŭka padliła. Z hetaha ŭźnik pažar i žydoŭka zhareła. Uratawać nie ŭdałosia. Wačawidziec.

Z biełaruskaha žyćcia.

Z Biełarusi pad Polščaj.

Sudowyja sprawy: — Najwyšejšy sud razhlad sprawy ks. Hadleŭskaha, wiedamaha ŭsim Biełarusam narodnaha zmahara za praŭdu i sprawiadliwaść, wyznačyŭ na dzień 18 studnia 1927 hodu.

— Druhomu zasłužanamu na niwie biełaruskaj dziejaču Ks. W. Šutowiču sudowyja ŭłady rychtujuć sprawu. Abwinawačwajuć jaho na padstawie §§ 129 (p. p. 3 i 6) i 638 Kodeksu Karnaha.

Napad na pasłoŭ. Niadaŭna pad Hajnoŭkaj na mitynhu, jaki arhanizawali pasły, šajka (asadnikaŭ, ci syščykaŭ) napała i silna pabiła pasłoŭ Miatłu i Wałošyna, zadajučy im wialikija rany na hałowach.

Z žyćcia kaścielnaha.

Palityka Wilenskaje Biskupskaje Kuryi. Wiedama ŭsim z jakoj zajadłaściaj Wilenskaja Kuryja zmahajecca z biełaruskimi i litoŭskimi ksiandzami, jakija damahajucca prawoŭ u kaścielnym žyćci dla swaich narodaŭ, wiedama tak-sama jakuju rolu pawodłuh jaje maje adyhrać katalicki kaścioł u nas, u Zachodniaj Biełarusi.

Kab bolš zatarmazić biel. i litoŭsk. kaścielnaje žyćcio i kab nia dać mahčymaści dla biełaruskaha i litoŭskaha duchawienstwa być blizkim swajho narodu i mieć z im łučnaść, Kuryja Wilenskaja, jak nas siahońnia pawiedamlajuć, robić tak:

Ksiandzoŭ-Biełarusaŭ wyznačaje ŭ polskija parachwii, a ksiandzoŭ-Litoŭcaŭ u parachwii biełaruskija.

I tak: 1) Ks. Dr. Hlakoŭski — Biełarus — jak užo padawali my ŭ „Biel. Krynicy" — naznačany ŭ polskuju parachwiju.

2) Probašč Litwin, ks. Kuźminski z Načy — u Kramienicu (Waŭkawyskaha paw.) — u biełaruskuju parachwiju.

3) Ks. probašč Papłaŭski — Litwin — u biełaruskuju parachwiju Dubi Rud.

3) Ks. Skrodzis — tak-sama Litwin — u biełaruskuju parachwiju Zaświr.

Jak bačym, Wilenskaja Kuryja nie pamału ŭziałasia palitykawać.

Ani Biełarusa, ani Litwina. J. E. Ks. Arcyb. Jałbžykowski 8 śnieżnia wyznačaŭ nowych kanonikaŭ da Kapituły Katedralnaj Bazyliki.

Z Biełarusaŭ, ani z Litwinoŭ nichto tudy nie papaŭ, bo wiedama, heta rabota maje padkład palityčny.

Z Sojmu.

Śpiešnaja interpelacyja. Na pasiedžańni Sojmu z dnia 10-ha śniežnia siol. h. pasły z „Hramady„ Bieł. Pasolskaha Klubu, Klubu Ukrainskaha NPCh. i kamunisty padpisali i ŭniaśli ŭ Sojm śpiešnaje zapytańnie ŭ sprawie pabićcia biełaruskich pasłoŭ Miatły i Wałošyna. Sojm adkinuŭ razhlad hetaha zapytańnia ŭ tym-ža dniu.

Maršałak Sojmu zajawiŭ, što śpiešnaje zapytańnie musić być razhledžana na najbližejšym pasiedžańni Sojmu dziela jaho ważnaści.

Presawyja dekrety. U tym-ža dniu Sojm razhladaŭ sprawu presawaha dekretu, padanaha ŭradam Sojmu dla zaćwierdžańnia. Dekret wielmi ahraničywaje wolnaść prasy. Dziela hetaha Sojm u druhim i trecim čytańni ŭchwaliŭ ustawu, jakaja znosić heny dekret. Kažuć, što ŭrad hatuje nowy presawy dekret.

Z Polšče.

U Polšče naličajecca ciapier až... 60 palityčnych partyjaŭ. Usie jany pamiž saboju zmahajucca i kožnaja wiedama abiacoŭwywaje ludziam załatyja hory, kab hetym zdabyć sabie staronnikaŭ i prychilnikaŭ.

Najnawiejšaj partyjaj jość tak zwany „Obóz Wielkiej Polski," jakoj twarcom jość znany endek Dmoŭski. Prociŭstaŭlajecca abozu Dmoŭskaha nowastworanaja Piłsudskim tak zwanaja arhanizacyja „Związek Naprawy Rzeczpospolitej". Jak bačym u Polšče partyi twaracca, baraćba partyjnaja ŭźnimajecca; adnym słowam usie zajmajucca palitykaj, a tymčasam haspadarskija sprawy pakinuty na druhoje miejsca, haspadarčaje žyćcio paharšajecca. Niezadawoleńnie mas raście. Wybuchajuć strajki. Smutnym źjawiščam u Polšče źjaŭlajecca maralny ŭpadak siarod hramadzianstwa, a pierad usim moładzi.

Adstaŭka ministra. Ministar sprawiadliwaści Mejštowič majecca chutka pajści ŭ adstaŭku. Pryčynaj hetaha kampramitacyja swaim presawym dekretam.

Iznoŭ fałšywyja hrošy. Jak pawiedamlaje polski bank, źjawilisia fałšywyja banknoty ŭ 20 zł. Paznajucca jany pa takich prymietach: Data na ich „15 lipca 1924 r." papiera horšaja i hrubiejšaja, chwarba jaśniejšaja, nia dobra wyrablany druk słoŭ: „Prezes Banku", „Naczelny Dyrektor" i „Skarbnik"; nie takija jak u praŭdziwych banknotach ličby numaru; woka i dziob arła zrobleny jnačaj.

Wywaz zboža zabaronieny. Polski ŭrad maje zabaranić wywaz zahranicu zboža, kab na wiasnu nia pryšłosia samomu prywozić zboža z zahranicy.

Z Niezaležnaj Litwy.

Zajawa litoŭskaha ministra. Litoŭski ministar finansaŭ Rynka zajawiŭ žurnalistam:

Litwa ŭžo daŭno nia robić nijakich pieraškodaŭ Polšče dziela ŭznaŭleńnia ruchu pa Niomnie. Heta-ž Polšča sama nia wykonwaje hetaj mahčymaści, chočučy hetkim šlacham zmusić litoŭski ŭrad da dalejšych ustupak — u sprawie adbudowy narmalnych adnosinaŭ. Ale — pakul Polšča nia wykanaje sumlenna Suwalskaha Traktatu, dy pakul biaspraŭny zachwat Wilni nia budzie źlikwidawany, nia moža być mowy ab uznaŭleńni hetych narmalnych adnosinaŭ. Ale heta ŭsio nie pieraškadžaje zusim Polšče wykarystać mahčymaści dadzienyja Litwoj dla tarhowaha ruchu pa Niomnie...

Žadańnie litoŭskich Soc.-demokrataŭ nawiaści ekanamičnyja adnosiny z Polščaj. Na pasiedžańni Sojmu ŭ Koŭnie ŭ dzień 7-ha śniežnia h. m. u časie dyskusii nad biudžetam Wicemaršałak Sojmu pasoł Kajrys (soc.-dem.) skazaŭ doŭhuju pramowu, u jakoj pamiž inšym zakranuŭ Wilenskuju sprawu. U swajej pramowie pasoł Kajris wyskaŭsia za nawiazańniem ekanamičnych adnosinaŭ z Polščaj, bo heta, jak jon uważaje, jość adzinaja daroha wyzwaleńnia Wilni.

Z zahranicy.

Meksyka. Aproč relihijnaj baraćby, jakuju wiadzie meksykanski ŭrad z Katalickim Kaściołam, uźnik kanflikt hetaha ŭradu z uradam Złuč. Dziaržaŭ Paŭnočn. Ameryki. Adnosiny pamiž hetymi dziaržawami wielmi zawastrylisia. Mahčyma, što pryjdzieć da razrywu i wybuchnie wajna pamiž hetymi dziaržawami. Pokulšto rewolucyjnaja armija ŭ Meksycy naličaje kala 20 tysiač žaŭnieraŭ.

Estonija. Estonija i SSRR. wiaduć pamiž saboj pierahawory ŭ sprawie zakl̆učeńnia traktatu pra nieahresiju (nie napadańnie).

Hrecyja. U Hrecyi paśla doŭhaj partyjnaj baraćby, peryjodu dyktatur i rewalucyj nastupiŭ spakoj. Paŭstaŭ urad nacyjanalnaje jednaści, ŭ jakim zasiadajuć pradstaŭniki usich wialikich hreckich partyjaŭ. Premjeram ministraŭ jość Zaimis, stary 70-ci letni caławiek, wydatny palityk.

Francyja Wiedama ŭžo, jak Francyja cierpić mocna dziela niastałaści franka. Urad nia može nijak jaho ŭtrymać. Jon padaje to ŭharu, to ŭniz. Ciapier niabywała pačaŭ padymacca ŭ haru. Heta ŭzwyška wyklikała wialikaje patrasieńnie ŭ celaj dziaržawie i nowy haspadarski kryzys.

S. S. R. R. Balšawicki ŭrad hatujecca ciapier da prawiadzieńnia wybaraŭ u sawiety, jakija majuć adbycca ŭ najbližejšym časie. Prawiadzieńnie wybaraŭ maje adbycca tak, kab niadać mahčymaści prajści ŭ sawiety nie kamunistam. Dziela hetaha daručana miajscowym orhanam ułady dbać ab toje, kab u wybarach nia brali ŭdziełu ludzi, pazbaŭlenyja wybarčaha prawa.

— U Sawieckaj Ukrainie, jak pišuć baŭharskija hazety, uźnik ruch, jaki abniaŭ nawat balšawickuju partyju. Ruch hety maje na mecie niezaležnaść Ukrainy ad Maskwy i jdzie ŭ pary z prociŭžydoŭskimi nastrojami, pryčynaj jakich jość pieradusim utwareńnie na najbahaciejšych ukrainskich ziemlach žydoŭskaj „respubliki" i toje, što pa ŭradach i dalej siadziać hałoŭnym čynam žydy.

— **Čyčeryn zahranicaj.** Kamisar zahraničnych spraŭ SSRR Čyčeryn wyjechaŭ zahranicu na kuracyju (lačycca).

Anhlija **Anhielski strajk**, taki wialiki, jakoha nia znała dasiul historyja, paśla 7-ch miesiačnaha trywańnia skončyŭsia. Brała ŭ im udzieł bolš miljona rabotnikaŭ. Strajk heny nie papprawiŭ pałažeńnia rabotnikaŭ, a jašče bolš pahoršyŭ. Dla Anhlii skutki jaho najfatalniejšyja. Anhlija straciła praz jaho 300 miljonaŭ funtaŭ šterlinhaŭ. Kali paraŭniajem hetuju stratu da ŭsiaho anhielskaha hadawoha biudžetu, jaki naličaje 3500 milj. funtaŭ šterlinhaŭ, to strata budzie składać bliska dziesiatuju čaść usiaho hadawoha dachodu.

Anhielski parlamant prociŭ naślednika Krasina. 200 siabraŭ anhielskaha parlamantu padpisała damahańnie, u jakim trebujuć, kab urad nie zhadziŭsia na imienawańnie (nominacyju) nastupnika Krasina, pakul balšawiki nie abiacajuć, što pakinuć swaju prapahandu za miežami SSRR. i pakul nia wykanajuć zabawiazańniaŭ u sprawie daŭhoŭ.

Juhasławija. 10 śniežnia s. h. u Bielhradzie pamior b. premjer i wydatny hramadzki dziejač M. Pasič. Pasič pražyŭ 82 hady. Pieršy raz premjeram byŭ u 1888 h. Da minułaha hodu jon badaj što biez pierarywu kirawaŭ serbskim ŭradam. Jašče try dni pierad śmierciaj kirawaŭ pasiedžańniem radykalnaj partyi, ŭ jakoj jon swajej pawahaj umieŭ utrymać zhodu.

Paśla jaho śmierci spadziajucca razwału ŭ partyi radykalnaj.

Z Wilni.

Haładoŭka palityčnych wiaźniaŭ. Na prošłym tydni ŭ wastrozie na Łukiškach wiaźni abjawili haładoŭku, kab dabicca hetkaj palohki: 1) prydzialeńnie dadatkowaj kamory, bo tam, dzie dahetul było 120 wiaźniaŭ, ciapier jość 270, 2) aświatleńnie kamoraŭ i kalidoraŭ da 9 hadź. ŭ wiečary (dahetul było da 7 h. 30 m.), 3) uwiadzieńnie rehulaminu Makoŭskaha, jaki dazwalaje wiaźniam štodzień bačycca z radnioj i znajomymi i inš.

Prakuror pryznaŭsia, što pry zakowywańni ŭ kajdany wiaźniaŭ časta bili. Prakuror tak-sama zajawiŭ wiaźniam, što kali nia spyniać haładoŭki, to ŭsich pierašle ŭ paznanski wastroh.

Ceny hrošaŭ: dalary — 8.99-9.00 zł. Załatyja rubli — 4.76-4.79.

Rynkowyja ceny z dnia 14-ha śniežnia:

Hurtam: Žyta za 100 klg. — 41-42 zł., aŭsa—34-35, jačmieniu (brow.) — 33-34, pšanicy — 50-51.

Detaličnaja prodaž: Pšonnaje muki za 1 klg. — 80-1.10 hr., žytniaj 50 proc. — 55-60 hr.

Miasa: za 1 klg.: wałowiny—1.80, cialaciny—1.80, baraniny—1.80, świniny—2.60, husi—8.00, kački—6.00.

Kłustaść: Słanina krajow. I sort — 3.60-4.20, šmelc świnny—4.00-4.80.

Małočnaje: masła niesałonaje—8.20-9.00, sałonaje—6.50-7.10, śmiatana—1.60—2.30, dziesiać štuk jajak—2.20-2.50.

Naša Pošta.

Uładysławu Kuklinskamu: Prośbu spaŭniajem hazetu pasyłajem.

St. Kieziku: Prośbu Wašu pryniali pad uwahu, hazetu budziem pasyłać i nadalej. Wielmi ciešymsia, što Wy stojka i ŭporna staicio na dobrym biełaruskim hruncie i pracujecie na karyść swajho narodu.

Adamčuckaj: Korespondencyju atrymali, nadrukujem Biazumoŭna jość ludzi wyniatkowa dobryja.

Zajcu z Žodzišak: Korespondencyju Wašu nie nadrukujem, bo nie padali swajho sapraŭdnaha proźwišča i imia.

Wacławu Gužoŭskamu z Miedźwiedzič: Pišycie wyraźniej, asabliwa padajučy adrasy; hazetu wysyłajem.

Biełarusu z Porasłaŭ: Za korespondencyju dziakujem, nadrukujem. Pišycie bolš. Witajem Was z pieramohaj u baraćbie z uładaj pry adkryćci Hurtka Biel. Inst. Hasp. i Kultury. Pažadajem jak najlepš raźwiwacca i zakrasawać Wašamu hurtku na karyść Narodu Biełaruskaha.

Karalu Haducewiču z Hustat: Korespondencyju atrymali, nadrukujem. Pišycie bolš, majecie zdolnaść pisańnia.

Ad. Kieziku z Kukianišak: Probnyja numary našaje hazety wyšlem.

Wal. Pakulniewiču z Zahornikaŭ: Prośbu spaŭniajem, hazetu budziem wysyłać; kataloh biełaruskich knižak wyšlem. Pišycie ab žyćci-byćci našaj wioski, zaachwočwajcie sialan, kab wypiswali našu hazetu.

Rodźku, Kuklinskamu i Pietraszewiču: Prośbu spaŭniajem, hazetu wysyłajem. Pastarajciesia wysłać hrošy za hazetu.

Ant. Žylewiču z Bieldziuh: Probnyja numary našaje hazety wysyłajem. Kali pryšlicio hrošy, to budziem wysyłać i nadalej „Biel. Krynicu". Cana za padpisku jość padana ŭ kožnym Nr. „Krynicy".

Chałaściaku: Korespondencyju atrymali, skarystajem.

K. Świetawastokawu: Wam i Wysockamu hazetu budziem wysyłać. Pastarajciesia prysłać hrošy.

Bliskamu z Polesia, Wialejskaha paw.: Korespondencyju-piśmo atrymali, dziakujem. Waš pastupak z siabrami „Kół. Mł." — hodny pachwały. Starajciesia jašče bolš zacikaŭlać ich da čytańnia biel. hazet i knižak i da pastanowak spektaklaŭ u biełaruskaj mowie. Wašym jak i kožnaha z nas abawiazkam jość jak najbolšaje ŭświedamleńnie našych bratoŭ siaian. Dyk da pracy!

T-wa „Rytas" u Świancianach: Z nowaha hodu budziem pasyłać 5 egz. našaje hazety. Kalendary wyšlem tolki dla raspradažy.

Hramadzianinu Karašewiču: Kalendary wyšlucca pa atrymańni ad Was hrošy. Urešcie pahaworym z tymi ludźmi, ad katorych zaležyć spaŭnieńnie wašaje prośby i na warunkach padanych u Wašym piśmie.

Znajomamu Biełarusu z Plejak: Procbu Wašu pamahčymaćci spoŭnim. Zarhanizawać Wam Hurtok Biel. Inst. Hasp. i Kult. pamoža Wilenski addziel hetaha Instyt. Da jaho wy i pawinny źwiartacca ŭ roznych sprawach. „Biel. Kr." i „Sial. Niwu" pastarajemsia wysyłać pa 5 egz. i to pad warunkam, što wy budziecie ich pradawać sialanam i hrošy wiartać u Redakcyju. Zapytajciesia na Wašaj pošcie, ci sołtys maje prawa daručajučy hazety brać ad Was pa 5 hrošy ad štuki, ci nie. Wieršy i korespondencyju pastarajemsia wykarystać. Pišycie lepš prozaj. Uwažajučy na Wašu biednaść hazetu budziem pasyłać darma.

Uładysławu Kuklinskamu: Prośbu spaŭniajem hazetu pasyłajem.

Dzierkaŭskamu Parachwijaninu: Artykuł „Hołas Inwalidy" i korespondencyju atrymali, dziakujem, nadrukujem. Pišycie čaściej. Hazetu wysyłajem.

Fr. Subaču z Plustaŭ: Praŭnyja parady padadziom u „B. Krynicu". Za prysłanyją adrasy dla wysyłki probnych numaroŭ „Krynicy" dziakujem.

Pieknamu: Kolar biełaruskaha nacyjanalnaha ściahu (flahu) jość biely-čyrwona-biely; herb dziaržaŭny — Pahonia.

Jazepu Jurkiewiču: Pramywać Wam wočy „B. Krynicaj" nia budziem zabywacca. Wieršu, z uwahi na pahany i brudny źmiest, nie nadrukujem. Pišycie ab čym pawažniejšym.

Atrymali ad: Stan. Radziuna z Utkan — 1 zł.; Kaz. Jakowiča z Dziawienišak, I. Łaskoŭskaha z Kubieleŭščyny, Fr. Meńskaha z Subotnik — pa 2 zł; A. Balcewiča z Słabady—4 zł.; Dyr. Lubić-Majeŭskaha z Wialejki (paw.) — 8 zł.

Praŭnyja parady.

Fr. Dulincu: Zapytańnie: Da wajny pałažyŭ ja hrošy ŭ aščadnuju kasu. Ci možna i jak ich atrymać? Adkaz: Radzim knižku trymać; mahčyma, što pa joj budzie ŭrad wypłačywać kali naładziacca lepšyja adnosiny Polščy z S. S. R. R. Kali knižka wydana na pakażčyka (nie imiennaja), to treba jaje zarejestrawać u Likwidacyjnaj Kamisyi ŭ Waršawie.

Red. „B. Krynicy" swaim čytačom daje praŭnyja parady. Dyk ŭ roznych praŭnych sprawach prosim zwaročwacca da nas u piśmie. Adkazy budziem źmiaščać u našaj hazecie.

Red. „Biel. Kr." prosić swaich pawažanych čytačoŭ uwa ŭsiakich sprawach datyčačych Biel. Inst. Hasp. i Kult. źwiartacca da jaho na adras: Wilnia, Zawalnaja 7.

Redaktar T. Wojciechowič. Wydawiec Alb. Stepowič. Biel. Druk. im. Fr. Skaryny. Wilnia, Ludwisarskaja 1.